

Obrázky z obyčejného života - 44.

■ Vzpomínky lounského chlapce na zmizelý dům v Poděbradově ulici

Významným kulturním počinem pro Louny bylo zřízení Jazz Bandu pana Setvíra, hvězdy ve složení piano pan Físer, housle pan Chvojka, saxofon pan Strvín, bubny pan Zmitko. Hude vystoupení byla vždy bezvadně vyprodána. Vzpomíná opět Otakar Parma.

„Byla to doba nových tanců a tak pan Slavík učil boston, floridu, tango, slow fox, šimí šimí a další. Protože se lidé chtěli bavit, byly zvány různé kabarety, kouzelníci, mágové a jiné atrakce. Jedním z neznámějších ve své době byl hypnotizér Svengali. Jím hypnotizováni diváci na jevišti zpívali (i když neuměli), kokrhali, hopsali a publikum řvalo smichy. Na závěr jedné sléčna dostala v hypnotickém spánku příkaz: „Ráno koupíte v restauraci u Lounů vínzinko a přinesete mi je do hotelu“.

Ráno byla restaurace plná a všichni napjatě čekali, co se bude dít. K všeobecnému překvapení vše proběhlo jak Svengali uolží. Tato bohatá činnost během první republiky byla přerušena jen krátce, když byl sál pronajat druhému kinu v Lounech, kinu invalidů. Definitivně tečku za ni udělala okupace pohraničí a následný útek českých obyvatel do vnitrozemí. Sál sloužil jako jejich první útočiště. Zřízení protektorátu skončilo i vhodné podmínky pro svobodné pořádání kulturních akcí a tak spolu majitelé domu opět zřídili kino, tentokrát pod názvem Oko. Bylo provozováno po celou válku. Po osvobození již kulturní tradice obnovena nebyla. Po

roce 1948 byl dům znárodněn a do prostor sálu, restaurace i holičství byla umístěna opravná bot družstva Obnova Teplice. Za předsedy MěNV Drápla byl dům i se sálem zdemolován pro naléhavou potřebu silnice, která není do dnešního dne. Tímto krokem byla velmi nechtivě narušena Poděbradova ulice, jediná ucelená lokalita reprezentativních měšťanských domů z počátku dvacátého století.

Nás dům poskytoval bydlení a obživu celé rodině, ale i obyvateli pro řemeslníky, úředníky a další obyvatele města. Z významnějších osobností se zde narodila pozdější manželka akademického sochaře a cestovatelky Irena Foitová, kterou osud zavládl do Telče, v roce 1947 do Leopoldvílu, Nairobi a dalších míst v Africe a v osmdesátých

Dívali-li jste se z Fügnerovy ulice do Poděbradovy, viděli jste tyto dva nádherné domy. Dnes už jen protluče.

Tak tedy šel žít v domě u Parmů v Poděbradově ulici. Ničeho, co jsem prožil, nelituji. Akeď jeden povzdech si na závěr dovoluji. Skoda toho domu i sálu. Myslim, že naše rodina i dnes disponuje jich schopnými lidmi, kteří by mu vrátili

jeho bývalou slávu. A co přišlo v restituci, to stačilo vnučkov na polovinu malého krámečku v České ulici, kde prodává potřebu pro zahradkáře, napsal pro Svobodný hlas Otakar Parma nejstarší.

Nad novou knihou básní nakreslených tuší

■ Jeden z nejvýznačnějších vydavatelských počínů desetiletí

Koncem loňského roku vydal Obecní úřad Peruc knihu, která by neměla být pozorností žádného zájmece o dějiny Lounska. Nejedná se tentokrát o historické čtení, nýbrž soubor asi 170 perokresb Bohumila Lůžky, doplněných komentářem editora publikace Jaromíra Tlustého.

■ Dvě Lůžkovy vášně

Při vyslovení jména Lůžek zbytní obyvatelé Obory a okolí. Bohumil Lůžek (1868 - 1937) byl strýcem proslulého Bořivoje Lůžky z Obory, který přes třicet let spravoval lounský archiv. Senovský rodák Bohumil Lůžek absolvoval měšťanskou školu v Lounech a poté Učitelství ústav v Praze, kde maturoval roku 1887. Učil v Chožově, Orasích, Dobroměřicích, Domoušicích a Černčicích. Jaký byl Lůžek učitel, nevíme, víme však jiné

a určité se tam nenaklonil krajské sjezdy, hrabě Jiří Zinzendorf, královský mistodržitel, je charakterizován jako „nesytý dobrodruh a taksár“ a tak dále. Jeho pohled na dějiny zůstal zachován v pozdním národním obrození. Cennější jsou Lůžkovy údaje zachycující různé pověsti, způsob života na vsi v jeho době i v minulosti, zkrátka materiál sloužící jako podklad národopiscům.

■ Vždy nové pohledy

Zcela vážně musíme brát Lůžka kres-

citivého a laskavého portrétistu. Stařák ale na žádné jeho kresbě nenaleznete. Jen kouř vycházející z komína nebo opuštený zebříňák naznačují, že domy mají své obyvatele a krajinou procházel člověk. Těžko vysvětlit protiklad, kdy kreslí, venkovský učitel, jehož posláním byla výchova dětí a který, podle zápisů v kronikách soudě, byl spíše lidumil než co jiného, ponechal objekty svých kresb opuštené. Nechtěl-li kreslit něco si nevěří? Kreslí Lůžka však dokázal uchvátit ticho zimní krajiny, opuštěný křížek na rozcestí, tůňka v zákrutu Oharky.

■ Uznání editorovi

Editorské práci Jaromíra Tlustého lze vyslovit uznání. Nebylo jednou z těch stovky dochovaných kresb shromážděných, natož pak z nich sestavit reprezentativní výběr. Tlustému se to, podle mého názoru, podařilo. Nepodlehla také občasnému pokušení editorů, kteří se předvádějí v obsahových a mnohohlavých úvodcích, které nikdo nečte. Uvedomil si, že nejlépe bude kantora ze Senkova prezentovat tak, že za něj budou co nejvíce mluvit jeho obrázky. Tlustého doprovodný text o Lůžkovi je tak krátký, ale zcela postačující a výstižný. Věřen své příslovečné pečlivosti a preciznosti doplnil Tlustý knihu o šest příloh. Nejpodnětější je první se seznamem kresb ve všech kronikách a jejich příloách. Fascinace detailem však Tlustého vede někdy až k bizarním údajům jako v tabulce na

straně 196, kde počítá počet všech stran, které Lůžek v kronikách popsal. Kratičkou přílohu č. 6 (soupis části pramenů, z nichž Lůžek při psaní kronik čerpal) nebylo nutně zahrnovat, naopak překvapivě schází seznam obrázků v knize obsažených. Protože v úvodu není vysvětleno, jaký je rozdíl mezi pozostalostí B. Lůžky, K. Lůžky a bratři Lůžků (vi to jen hrstka zavščenů), přivodou popisky u jednotlivých obrázků možná zdivadelho étenáře trochu do rozpaků.

■ Knižní počín decénia

Veřejzkovo vydavatelství Fabio, kmotr větší regionálních publikací v poslední době, odvedlo po grafické stránce velmi dobrou práci; totéž lze říci o tiskárně. Konec konců perokresb jsou pro reprodukcce snad nejdřívejším výtvarným materiálem. U dílka tohoto typu se sluší pochválit i sponzory, bez nichž by kniha vyjít nemohla; kromě všech měšťáckých a obecních úřadů, jejichž částí jsou v knize zobrazeny (svýmjkou Chožova a Blšan), na vydání přispěl Okresní úřad Louny, Kooperativa pojišťovna i samostatně. Soubor Lůžkových kresb je spolu s knížkami vydanými péčí lounské Základní školy J. A. Komenského a Kasikova Znaků města Loun určité ve všech třech případech se jedná o lounskou část našeho okresu. Lze doufat, že nebudeme dlouho čekat na výpravnější práce ze Zatecka a Podbořanská. Moderní dějiny Podbořan jsou, zdá se, takřka za dvěmi.

Bohumír Roedl

U STAVIDEL V OBORĚ

podstatné věci. Měl vášně pro historii a dar od boha pro výtvarně ztvárnění světa, který ho obklopoval. Tyto vlastnosti našly ideální symbiózu při tvorbě kronik. Bohumil Lůžek psal a ilustroval kroniky všech obcí, kde učil, a nadto několika dalších. Kromě toho nakreslil spoustu obrázků na volné listy a ilustroval Šubrtovu knihu o pověstech lounského okresu. Kroniky jsou až na jednu výjimku uloženy v okresním archivu, volné kresby jsou většinou v majetku rodiny a v soukromých sbírkách.

■ Uchoval nám cenné svědectví

Lůžka historika nelze brát příliš vážně. Jen v Přírodě Podlesím, otištěném v recenzované knize, najdeme množství omylu a chyb (například kaple sv. Vojtěcha na Rovínách není románská, hrad Pravda nepočází z 12. století

lífe. Není divu, že už před jedenácti lety podnítilo jeho dílo prof. Mirvalda k vydání almanachu, kterým Lůžkův odkaz poprvé představil veřejnosti. Lůžek se uměl dělat, měl smysl pro detail a dokázal zachytit atmosféru míst, která kreslil. Na rozdíl od soudobých pohlednic, které často donekonečna opakují stejné motivy, protřpí-li Lůžkovy kresby okrajové části vesnic, zdánlivě podružné architektonické detaily a odlehlá zákoutí, která znávali jen místní, jako jsou kostely, zámky či školy, volně Lůžek neotřelě uhlý pohled. Mnohdy zachytil stavby, které už odval čas a již jen na stránkách jím ilustrovaných kronik. Blšan, Citoliv, Černčice, Dobroměřice, Domoušice, Chožov, Obora, Orasice, Pátek, Počedčice, Slavětín, Veltěže, Vršovice a dokonce i Louny nalezy v Lůžkovi

U NÁS V DOBROMĚŘICÍCH
RODITĚL JARŇK. JARŇMLKY. JIŇKA

Lůžkovy nezaměnitelné kresby nepotřebují popisovat. Poznate je mezi tisíci a každá z nich nese přesně pojmenování.

obce lounského okresu - znovu po šesti letech

148. PŘÍBENICE

■ Trocha historie

Název obce je odvozen od vlastního jména Příbny. Prvné jsou Příbenice uvedeny v roce 1369 v registrech pa-pězkých desátků. V roce 1384 je tam uváděn farní kostel. V 17. století však fara zanikla a kostel zbořen po zhoub-ném povodni v květnu 1872. Krátce nato byl na jeho místě postaven v novoro-mánském slohu nový, který si ponechal původní zasvěcení Nanebevzetí Panny Marie. Ze starého kostela do něj byly přeneseny barokní oltáře. V původním kostele byla rodinná hrobka svobodných pánů z Wallisu, kterým do roku 1756 Příbenice patřily. Koncem 14. století patřila obec vladkům z Vidhoštic, v letech 1404 až 1408 je vlastnil Bedřich z Dolan a pak do hu-sitských válek Jan Kněžátko z Krakovce. V roce 1584 je Vilém Pětipěský z Krásného Dvora prodal Kryzeldě Švambergové z Lobkovic. Za toto paní existoval v Příbenicích sbor Českých bratří. Jeho správcem byl kněz Václav Minucius původem z Lipníka nad Bečvou, druhým knězem Jan Zahora. Po Bílé hoře ovšem museli Bratři emigrovat a sbor byl rozpuštěn. Po třicetileté válce patřila obec do panství Ležky Zikmunda Michy z Vacinova.

Roku 1654 bylo z 12 gruntů osedlých deset, jména sedláků jsou německá i česká. Po roce 1664 přešly Příbenice do panství Mlynce, kde zůstaly do roku 1850. V roce 1828 tam byl mlyn, vrchnostenský dvůr a žily tam tři židovské rodiny. Koncem minulého století se v obci hojně pěstoval chmel; velký rybník u vsi už byl vyschlý a využíval se jako pole. Za první republiky byla obec německá - Čechů tu žila jen 4 %. Nejvíce obyvatel měly Příbenice roku 1930 - celkem 178. Dnes je zde hlášeno 12 osob, o 30 méně než při posledním sčítání. Příbenice (Pribenz) leží v nadmořské výšce 335 metrů. Součástí lounského okresu jsou od roku 1960, kdy do něj byly včleněny jako součást zanikajícího okresu Podbořany. V té době byly Příbenice osadou Ležek, od roku 1981 jsou (stejně jako Ležky) osadou Lubence.

■ Jaká je současnost

Neveliké Příbenice se nacházejí na Lubencecké mezi Mukoděly a Ležkami. Po šesti letech si chalupáři své domy povětšinou krásně nabíli, stavení obklopují úhledné zahrádky. Také břehy potoka se zdají méně zarostlé. Součástí obce jsou však zcela zdevastované kostry chmelových česáček, naposledy se tady čerpal chmel roku 1982, od té doby zařízení chátrá. Na

betonové plošince u česáček najdete tělocvičny nářadí: kózu a koně. Z jaké tělocvičny se přestěhovaly do Příbenice, těžko říci. Velkou slávu obci nedala obecní dům na návsi - bývalá škola, později obytnova pro chmelové brigádníky. „Rádi bychom dům prodali,“ říká starosta Bohumil Peterka. Na dále kou upoutává pozornost kostel na kopci. Vyjdete-li až k němu, projdete rozvalenými vraty, dostanete se na zarostlý hřbitov, kde je udržovaný jediný hrob. Dveře do kostela jsou rozbité, většina trámů vyřezána, u vchodu jsou nahromaděny dřevěné (nejspíš barokní) ozdoby i svatozánek, připravené k odvozu a spálení. V boku stojí poslední řada lavic. Rozvaliny na druhé straně potoka dosud nezmlýly - jeden z chalupářů jich využil i v prostředí pobořených základů stavi rodinný domek. V budově za domkem je ještě patrná stará dlažba, ve stavení naproti na stěně pod hromy stvořené vymalované kosate. V obci není hostinice ani obchod. Zablácená polní cesta vede k jediným stálým obyvatelům, kterými jsou Lakatošovi. Pečují o Zviřata ve výkrmné býku, která patří Petrohradské společnosti. „Do minulého roku ještě neměli elektřinu,“ sděluje mi

jeden z chalupářů. Součástí jejich podzemí rodiny jsou i dvě dívky školou povinné. Ale poněvadž do Příbenice občas nejezdí, odmítají je rodiče do školy poslat. „Je to škoda. Dívky jsou inteligentní a ve škole prospívaly. Myslim, že je škola bavila. Takhle jsou doma, neomluvené hodiny narůstají, dostávají špatné známky z chování. Chtěli jsme tam protáhnout autobusovou linku, ale autobus se ve vsi nemá kde otočit. Podle nějakého předpisu autobus nesmíje couvat. Zřízení točny by přišlo na obrovské peníze... Pokoušeli jsme se, aby žákyně přivázela do školy jiná romská rodina z Ležek, ale za čtrnáct dnů už to nefungovalo. Rodiče pak vozili děti do školy bez řidičského oprávnění, tak obec po opakovaných pokutách zaplatila jednomu ze synů, aby si řidičák na náklady obce udelal. Napoprve se mu to však nepodařilo a do toho, aby si zaplatil reparát, chut neměl. Snažim se rodičům vysvětlit, že do Lubence do školy pěšky chodí děti z Jeleni nebo z Řepan, a u nich by stačilo, aby dívky došli na autobus do Ležek, ale je to těžké. Rodina má představu, že by děti do školy měl vozit starosta,“ mrzí Bohumila Peterku. V havarijním stavu je mostek přes potok. Ten by obecní úřad chtěl opravit v rámci programu obnovy ven-

Připravuje Květa Tošnerová

kova. V současnosti žijí v obci chalupáři z Prahy, Mostu, Ústí nad Labem, svá rekreační stavení tu mají také zatecký starosta Jiří Farkota s bratrem. Někteří chalupáři se netají tím, že zde chtějí natrvalo zakotvit v penzijním věku. Krásný je například dům pražského podnikatele Lánského, který v obci zakoupil několik objektů a na dvéřích má tabulku Pozor žijí kokour. Do jaké míry to mohou odrážet zloděje, těžko říci. Místní chalupáři byli každý už několikrát zloději navštíveni.

Česká univerzita nové doby

LXXI. - Zajímavé souvislosti mezi orgány znali už staří Čiňané

Reflexní terapeut Julius Pataky uvedl řadu souvztázností, které byly po staletí známy už východním léčitelům a které mu potvrdila praxe. Například pokud máte potíže s loktem (například tenisový loket), ale také vytržku, lupenku, bolavé klouby, či artrozu, lupenku, bolavé klouby, či artrozu, měli byste si léčit žlučník. Ženy, které si podvrkly kotník nebo mají okolo kotníku bolesti, měly by spíše než za ortopedem zajít ke gynekologovi, u mužů bolestivý kotník naznačuje potíže s prostatou. Děloha už souvisí se slinivkou. „Má-li žena myomy na děložce, měla by si léčit slinivku,“ říká Pataky. Zrohovatělá kůže na patkách napovídá o zanesených plovácních orgánech. Pro jejich čištění doporučuje Pataky ráno uvést dvě lžičce rýže, na-lačno požití a dvě až tři hodiny nejist

a nechat působit. Po čtyřiceti dnech takové kúry by se měly orgány vyčistit a paty změkčnou. Močový měchýř užce koreduje se našim mozkem. Přetěžujeme-li mozek, snadno onemocníme zánetem močového měchýře. Také pravou epilepsii označuje Pataky jako nemoc močového měchýře. Podobně poukazuje na souvislost jazyka a srdce, ale i plece a tlustého střeva - což jsme mohli sledovat při onemocnění prezidenta Havla. „Tlusté střeva bývá zanesena. Nejlépe ho vyčistíme klystrem - ideálně je, použijeme-li k výplachu střeva vlastní moč. Pokud si máme klystýr, bude se nám krásně dýchat a krásně se nám pobeží. Klystýr je nejspolehlivější kosmetický prostředek,“ říká Pataky.

Připravuje Květa Tošnerová

Připravuje Květa Tošnerová

„Naproti u souseda byli patnáctkrát, u mě jen osmkrát,“ říká pán, který má na zadních dvéřích své stodoly výstražnou ceduli: „Zákaz vstupu, hrozí výbuch!“

■ Stojí za vidění

Jako ukázka bezesocialistického zřízení o památky stojí za vidění ruiny pseudorománského kostela Nanebevzetí Panny Marie z druhé poloviny 19. století, v němž bývala na oltáři gotická socha Madlony.

Přistě: PRCHA PLAVKY

Dominanta obce, příbenický kostel, je zcela zrušeno.